

Puumala Hiekkaniemi

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus 9.–13. elokuuta 2011

Ville Laakso
Turun yliopisto

Arkistotiedot

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus 9.–13. elokuuta 2011

Kunta: Puumala; kohde: Hiekkaniemi

Peruskarttalehti: 4121 03

Peruskarttakoordinaatit (ykj) kohteen keskeltä: x = 6824 74; y = 3581 25; z = n. 82 (N2000)

Aikaisemmat tutkimukset: tark. Pekka Sarvas, J.-P. Taavitsainen & Ari Siiriäinen 1982
tark. Matti Hakulinen & Pekka Siiröpää 2010

Aikaisemmat löydöt: KM 38383:1–76

Vuoden 2011 löydöt: KM 39115 (diar. 18.4.2012)

Kertomuksen alkuperäiskappale: Turun yliopisto, arkeologian oppiaineen arkisto

Kertomukseen liittyvät kartat: yleiskartta 1:1000, ks. liite 1.

Kaivauksilla otetut näytteet: ks. liite 2.

Kertomukseen liittyvät diapositiivit: Turun yliopisto, TYA 366:1–26, ks. liite 3.

Kertomukseen liittyvät mustavalkonegatiivit: Turun yliopisto, TYA 25640–25664, ks. liite 4.

Sisällys:

1. Tausta ja tavoitteet	4
2. Mittaukset, kaivausalueet ja -menetelmät	4
3. Kaivaushavainnot	5
3.1. Yleiset havainnot	5
3.2. Koeruudut	5
4. Yhteenveto kaivauksen tuloksista	9

Liitteet:	Liite 1: yleiskartta 1:1000
	Liite 2: luettelo kaivauksella otetuista näytteistä
	Liite 3: luettelo kaivauksella kuvatuista diapositiiveista
	Liite 4: luettelo kaivauksella kuvatuista mustavalkonegatiiveista

1. Tausta ja tavoitteet

Puumalan Hiekkaniemen asuinpaikka sijaitsee Pyysaarenselän ja Muikkuselän välillä olevan Maksiensaarenselän etelärannalla, luoteeseen pistävällä niemellä. Niemen kärkeen vievältä polulta on vuoden 1982 tarkastuksessa (Sarvas, Taavitsainen & Siiriäinen) todettu kvartsi-iskoksia, jotka on jätetty paikoilleen. Hieman ylempää tasanteelta ovat TkL Matti Hakulinen ja arkeologian harrastaja Pekka Siiröpää vuonna 2010 todenneet mahdollisen asumuspainanteen ja löytäneet keramiikkaa, kvartssia ja pari piinsirua (KM 38383). Kaivauksia paikalla ei ole aiemmin järjestetty.

Vuoden 2011 kenttätutkimusten ensisijaisina tavoitteina oli saada lisätietoa kohteen luonteesta, ajoituksesta ja laajuudesta. Lisäksi toivottiin uusia geologisia tai arkeologisia havaintoja, jotka liittyvät Saimaan rannansiirtymiseen.

Hankkeen taustahot olivat TkL Matti Hakulinen, arkeologi Jukka Luoto ja Turun yliopiston arkeologian oppiaine (Ville Laakso). Museovirasto myönsi kenttätöille tutkimusluvan 13.7.2011 ja maanomistaja Tornator Oy (maankäyttöesimies Jarkko Heikkinen) ilmoitti 10.5.2011 suhtautuvansa tutkimuksiin myönteisesti. Kaivauksen budjetti oli 2000 euroa (Karjalaisen Kulttuurin Edistämisseuran edistämistö).

Mittausavustajana toimi arkeologian opiskelija HuK Mikko Helminen. TkL Matti Hakulinen auttoi ratkaisevasti tutkimuksen käytännön järjestelyissä, mm. majoituksessa ja kuljetuksissa. Jälkitöiden osalta haluan kiittää myös arkeologi Timo Sepänmaata tieteellisistä konsultaatioista.

Vapaaehtoisina kaivajina toimivat Heljä Hakulinen, Petri Himmi, Risto Järvisalo, Juha Karvonen, Sami Kiuru, Jaakko Korhonen, Sami Kurkela, Helena Lamberg, Kristiina Lehtola, Ilpo Leskinen, Tuija Nummela, Brian Palmer, Anne Pesu, Heikki Rita, Leena Sallinen, Erkki Santapukki, Pekka Siiröpää, Raine Valtonen ja Jasmine Vieri. Kenttätöihin käytettiin kaikkiaan noin 50 henkilötyöpäivää.

Jälkityöt on tehty Turun yliopiston arkeologian oppiaineen tiloissa. Tutkimusraportin alkuperäiskappale ja siihen liittyvät valokuvat on talletettu oppiaineen arkistoon. Löydöt on luettelointi Kansallismuseon kokoelmiin.

Kaivauksesta julkaistiin kolme toimittajan kirjoittamaa artikkelia Lappeenrannassa ilmestyvässä Etelä-Saimaa-sanomalehdessä (4.5. ja 12.8.2011 sekä 5.3.2012).

2. Mittaukset, kaivausalueet ja -menetelmät

Alueelle mitattiin bussolilla pohjoinen–etelä-suuntainen peruslinja, jonka pohjalle laadittiin takymetrillä kaivauskoordinaatisto (ks. yleiskartta liitteenä 1). Järjestelmässä x-koordinaatti kasvaa pohjoiseen ja y-koordinaatti itään.

Suomen ympäristökeskukselta 18.1.2012 puhelimitse saadun tiedon mukaan Saimaan vedenpinnan korkeus Lauritsalassa oli 9.8.2011 (vuorokauden keskiarvo) 75,48 m mpy NN-järjestelmässä eli 75,54 m mpy N60-järjestelmässä eli 75,74 m mpy N2000-järjestelmässä; kaksi ensin mainittua lukua ovat mittaushavaintoja, muunnos järjestelmien N60 ja N2000 välillä on tehty Suomen ympäristökeskuksessa Helsingin yliopiston geodeettisen laitoksen muunnospalvelun avulla.

Saimaan vaiheisiin ja pinnanvaihteluihin perehtyneen TkL Matti Hakulisen mukaan virtaushäviö huomioon ottaen vedenpinnan todellinen korkeus Hiekkaniemen kohdalla on noin neljä senttimetriä enemmän kuin Lauritsalassa. Tällä perusteella kaivauksen absoluuttisten korkeusmittausten lähtöarvona käytettiin Saimaan pinnasta takymetrillä mitattua korkeutta 75,78 m mpy (N2000).

Mittauksissa käytettiin seuraavia maakiviin merkittyjä pysyviä kiintopisteitä (z-koordinaatit N2000-järjestelmässä):

KP10 x 499,831; y 328,426; z 83,140 (kookas kivi koeruudun 6 luona olevan autojen kääntöpaikan kaakkoispuolella, Hiekkaniemelle johtavan metsäautotien kaakkoispuolella)

KP11 x 511,249; y 316.397; z 83,027 (kookas kivi kääntöpaikan kohdalla, Hiekkaniemelle johtavan metsäautotien koillispuolella)

KP12 x 520,575; y 299,120; z 82,578 (kookas kivi keskellä Hiekkaniemen kärkeä johtavaa metsäautotietä)

Kiintopisteet 1–9 olivat kaivauksen kuluessa käytettyjä väliaikaisia apupisteitä, jotka merkittiin maastoon puupaaluin.

Aiempien tietojen perusteella asuinpaikka arvioitiin suhteellisen laajaksi ja mahdollisesti pesäkkeiseksi, minkä vuoksi alueelle päätettiin kaivaa 1 x 1 metrin koeruutuja paikan päällä sopivaksi katsotulla tiheydellä. Kaikki koeruudut sijaitsivat mäntymetsää kasvavalla hiekkaisella harjanteella.

Kaivaus toteutettiin pääosin teknisissä 10 cm:n kerroksissa; tarvittaessa kaivettiin yksiköissä. Tasokaivauksessa noudatettiin numerointia, jossa heti turpeen alla oli 1. kerros, sen alla 2. kerros jne. Kaivaminen tapahtui lastoilla ja kaikki kaivettu maa seulottiin 5 tai 6 mm:n silmävälin seuloilla.

3. Kaivaushavainnot

3.1. Yleiset havainnot

Vuonna 2010 havaittu mahdollinen asumuspainanne sijaitsee kaivauskoordinaatiston kohdassa 500–520/300–320, tielinjojen väliin jäävällä alueella (ks. yleiskarttaa). Painanne todettiin pintapuolisessa tarkastelussa muodoltaan epämääräiseksi. Sen vuonna 2011 silmämääräisesti erotettavissa ollut laajuus on noin 9 x 5 metriä suunnassa itä–länsi. Näyttää selvältä, että niemen kärkeen menevä luode-kaakko-suuntainen tie on peittänyt tai tuhonnut painanteen koillisen osan.

Kaivaukselle osallistuneen, vuoden 2010 tarkastuksessa mukana olleen, Pekka Siiröpään mukaan vielä vuoden 2010 tarkastuksen aikaan oli painanteeseen liittyvää vallia nähtävissä myös niemen kärkeen menevän tien koillispuolella, noin kahdeksan metrin päässä painanteen eteläisestä vallista. Vuoden 2011 kaivauksen aikaan tien koillispuolella ao. kohdassa oli nähtävissä tuoreilta vaikuttaneita maakasoja aivan tien vieressä (yhteensä arviolta 1 m³), eikä vallia voinut siellä enää hahmottaa. Kasoissa todettiin nyt runsaasti hiiltä erikokoisina paloina.

Vuoden 2011 kunnossa painannetta ei voinut pintapuolisessa tarkastelussa todeta selkeäksi asumuspainanteeksi, mutta kaivaushavaintojen perusteella se lienee sellainen (ks. tämän raportin lukua 4).

3.2. Koeruudut

Ruudut avattiin pääilmasuuntien suuntaisiksi. Sijaintikoordinaatti on ilmoitettu lounaisnurkan kohdalta. Sijainnin ensimmäinen numero viittaa x-koordinaattiin ja jälkimmäinen y-koordinaattiin. Korkeus (m mpy, N2000) on mitattu lounaisnurkasta turpeen päältä. Maakerrosten kuvauksissa alimmainen ilmoitettu syvyys tarkoittaa samalla suurinta syvyyttä, johon koeruutu kaivettiin koko alaltaan.

Koeruutu 1

Sijainti 520/310

Korkeus 82,36

Ruutu sijaitsi oletetun asumuspainanteen pohjoispuolella, Hiekkaniemen kärkeen vievän tien koillispuolella, tasaisella maalla.

Koko ruutu koostui vähäkivisestä hiekasta. Rakenteita ei havaittu. Ruudun pohjaan tehtiin lapiolla varmistuspisto, joka ulottui 102 cm:n syvyyteen; siinä todettiin vain puhdasta hiekkaa.

Kerrokset eteläleikkauksessa (cm): 0–5 turve ja humus, 5–8 harmaa huuhtoutumiskerros hiekkaa, 8–10 tummanruskea hiekka (mahdollisesti rikastumiskerros), 10–17 sekoittunut harmaa hiekka (kulttuurikerros, josta myös löytöjä) ja 17–42 puhdas vaalea hiekka.

Koeruutu 2

Sijainti 527/297

Korkeus 82,51

Ruutu sijaitsi Hiekkaniemen kärkeen vievän tien koillispuolella, lähes tasaisella maalla.

Ruudun eteläisessä puoliskossa tuli noin 15 cm:n syvyydessä näkyviin n. 25 x 40 cm:n kokoinen, koillinen–lounas-suuntainen, tumma ja hiilipitoinen läikkä. Se jatkui ainakin 20 cm:n syvyyteen. Löytöjä ei tullut.

20 cm:n syvyydessä todettiin tummahko kulttuurimaaläikkä myös ruudun kaakkoisnurkassa. Sen halkaisija oli n. 30 cm. Samassa syvyydessä erottui epämääräisempi pieni kulttuurimaaläikkä myös ruudun pohjoisosassa.

30 cm:n syvyydessä tuli esille vaakasuuntainen hiiltynyt puujäännös, jonka pituus oli 33 cm, suurin leveys 13 cm ja suunta koillinen–lounas. Puujäännöksestä otettiin hiilinäyte 1/2011. Jäännöksen ympärillä oli useita pyörityneitä, halkaisijaltaan noin kymmensenttisiä kiviä.

Noin 40 cm:n syvyydessä tuli keskeltä ruutua esille toinen hiiltynyt puujäännös. Se oli vaakatasossa, 17 cm pitkä ja 8 cm leveä, itä–länsi-suuntainen. Jäännös oli peräisin yhdestä puusta, jonka syyt olivat itä–länsi-suunnassa. Puun vuosilustot kaartuivat loivasti, joten kyseessä on ollut isohko puu. Jäännöksen yhteydessä esiintyi palanutta luuta pieninä hippuina. Puujäännöksestä otettiin hiilinäyte 2/2011. Kyseessä on todennäköisesti osa samaa kokonaisuutta, joka tuli esille hiilipitoisena läikkänä jo noin 15 cm:n syvyydessä.

Ruudun puujäännökset ja kivet muodostavat todennäköisesti yhtenäisen ihmisen tekemän rakenteen. Kyseessä lienee lähinnä kevytrakenteisen tulisijan jäännös. Rakenne on hajonnut – ainakin osin paikalleen – tavalla, joka viittaa siihen, että se on jossain vaiheessa joutunut tulvivan veden alle.

Ruutu kaivettiin tasoissa n. 60 cm:n syvyyteen. Tässä vaiheessa maa vaikutti muualla puhtaalta, mutta kaakkoisnurkassa erottui n. 30 x 50 cm:n laajuinen harmaa läikkä, jossa oli myös pieniä hiilenhippuja ja kvartsi-iskoksia. Ilmiö kaivettiin yksikkönä alaspäin; siinä todettiin hiilenhippuja ja kvartseja (KM 39115:17) ainakin noin 90 cm:n syvyyteen. Siitä alaspäin erottui puhtaalta vaikuttanut harmaa kivinen hiekka. Kaivaus tällä kohdalla ulottui noin 115 cm:n syvyyteen. Yksikkönä kaivettu ilmiö saattaa selittyä tulvahiekalla.

Kerrokset ruudun eteläleikkauksesta (cm): 0–3 turve ja humus, 3–60 sekoittunut kirjava hiekka, 60–90 sekoittunut kivinen harmaa hiekka, 90–110 kivinen harmaa hiekka.

Ei ole mahdotonta, että kaivauksen päättyessä ruutuun jäi kaivamatta (ilmeisen tulvahiekan peittämä) kulttuurimaata.

Koeruutu 3

Sijainti 536/285

Korkeus 81,93

Ruutu sijaitsi tien vieressä, heti sen koillispuolella, harjanteen laella, hyvin loivasti koilliseen laskevassa kohdassa.

Ruudun itäleikkauksessa erottui kulttuurimaalla täyttynyt kuoppa, jonka suurin leveys oli 48 cm ja syvyys 29 cm. Aines siinä oli ruskeaa ja harmaata sekoittunutta hiekkaa. Muuta erityistä ei havaittu.

Ruudun pohjaan tehtiin kairalla varmistuspisto; sen suurin syvyys oli 116 cm ja siinä todettiin vain puhdasta hiekkaa.

Kerrokset kaakkoiskulmassa (cm): 0–3 turve ja humus, 3–6 harmaa huuhtoutumiskerros (hiekkaa), 6–16 sekoittunut ruskea hiekka (kulttuurikerros), 16–37 puhdas kivinen hiekka.

Koeruutu 4

Sijainti 547/265

Korkeus 81,94

Ruutu sijaitsi kapean harjanteen tasaisella laella tien vieressä heti sen lounaispuolella. Maaperä oli melko kivistä hiekkaa. Rakenteita ei tullut esille.

Ruudun pohjaan tehtiin lapiolla varmistuspisto, jossa todettiin puhdas hiekka vielä ainakin 80 cm:n syvyydessä.

Kerrokset pohjoisleikkauksessa (cm): 0–4 turve ja humus, 4–9 harmaa huuhtoutumiskerros (hiekkaa), 9–16 sekoittunut vaaleanruskea hiekka (josta löytöjä), 16–30 puhdas kellertävä hiekka.

Koeruutu 5

Sijainti 559/255

Korkeus 81,28

Ruutu sijaitsi harjanteen laen ja niemen kärkeen vievän tien välisellä pienellä tasanteella.

Rakenteita ei havaittu. Pohjaan tehtiin varmistuskuoppa; siinä todettiin, että puhdas kivinen hiekka jatkuu paikalla ainakin 72 cm:n syvyyteen.

Kerrokset eteläleikkauksesta (cm): 0–8 turve ja humus, 8–15 harmaa huuhtoutumiskerros (hiekkaa), 15–17 ruskea hiekka (rikastumiskerros ja mahdollinen hyvin ohut kulttuurikerros), 17–40 puhdas kivinen hiekka.

Koeruutu 6

Sijainti 506/308,5

Korkeus 82,82

Ruutu avattiin ennen kaivauksia paikalla todettuun mahdolliseen asumuspainanteeseen kohtaan, jossa vuoden 2010 koepiston tulkittiin sijainneen. Heti ruudun itäpuolella kasvaneen kangasvuokon säilyttämisyrittämisen vuoksi ruutua ei sijoitettu koordinaatiston tasametrien kohdalle. Kaivauksen edetessä todettiin, että vuoden 2010 koekuoppa on todellisuudessa sijainnut ruudun pohjoispuolella, n. 25 cm sen koilliskulmasta luoteeseen.

Noin 20 cm:n syvyydestä alkaen alkoi ruudun lounaisnurkassa erottua muuta maata tummempaa kulttuurimaata noin 40 x 25 cm:n alalla (dia 366:4). Samalla syvyydellä alkoi erottua samantyyppinen läikkä (n. 20 x 20 cm) myös ruudun koillisnurkassa. Kummankin rajat olivat epämääräiset. Molemmat jatkuivat 5. kaivauskerrokseen, noin 50 cm:n syvyyteen. 3.–5. kaivauskerrosten maa kaivettiin ja seulottiin erikseen mainittujen tummien läikkien osalta ja niiden väliseltä alueelta; löydöt on luetteloitu erikseen. Maa-ainesten löytöaineistot eivät juuri poikkeakaan toisistaan, eikä niiden syntyä voitu ratkaista.

Eteläisen leikkauksen länsiosassa erottui heti turpeen alla maalla täyttynyt kuoppa, jossa oli erittäin runsaasti hiiltä (dia 366:21). Kuopan halkaisija oli 30 cm ja suurin syvyys 13 cm. Siitä edelleen länteen – ulottuen myös länsileikkaukseen sen koko matkalta – erottui selkeänä kaksinkertainen maanos: alemman turve- ja huuhtoutumiskerroksen päällä oli 5–20 cm paksu sekoittuneen hiekan kerros ja sen päällä nykyinen turvekerros (länsileikkauksesta dia 366:22). Sekoittuneessa maassa oli seassa hiiltä; kyse näyttää olevan kulttuurikerroksesta. Stratigrafian perusteella eteläleikkauksen hiilipitoi-

nen kuoppa on tätä ilmiötä nuorempi ja em. tasoissa erottunut ruudun lounaisnurkan kulttuurimaan läikkä vanhempi – jälkimmäinen ainakin 4.–5. kaivauskerrosten osalta.

Kaksinkertainen maannos erottui myös pohjoisleikkauksessa, mutta ohuena ja vain sen länsiosassa (dia 366:23). Samassa leikkauksessa erottui 15–45 cm:n syvyydessä harmaa, rajoiltaan epämääräinen läikkä, jonka maa-aineksessa oli hyvin pieniä hiilenmuruja.

Ruudun koilliskulman tasoissa erottuneen em. tumman läikän tummin osa erottui itäleikkauksen pohjoisosassa (dia 366:24) 10–25 cm:n syvyydessä halkaisijaltaan 15 cm:n kokoisena, ruskeana ja hiilensekaisena.

Ruudun lounaisnurkassa, em. alemman huuhtoutumiskerroksen päällä, erottui leikkauksessa 2–3 cm:n paksuinen hiilikerros. Se saattaa olla samaa ilmiötä kuin em. eteläleikkauksessa erottunut hiilipitoinen kuoppa.

Ruudun mielenkiintoisin löytö oli pieni metalliesine (KM 39115:40; kuparia?). Kyseessä on seula löytö toisesta kaivauskerroksesta noin 15 cm:n syvyydestä, joten sen tarkempaa löytökontekstia ei voi määrittää. Esine voi olla peräisin myös edellä mainitusta kahden turvekerroksen välisestä maasta. Ruudun eteläisen leikkauksen kohdalla nykyinen maanpinta on selkeästi kuopalla. Kyse voi olla asumuspainanteen oviaukosta tai muusta siihen liittyvästä rakenteesta.

Koeruutu kaivettiin 70–90 cm:n syvyyteen. Pohjaan tehtiin lapiolla varmistuskuoppa; sen pohjaan tehdystä kairanpistosta todettiin, että puhdas hieno hiekka jatkui ainakin vielä 63 cm ruudun pohjasta alaspäin.

Kerrokset eteläleikkauksen länsireunasta (cm): 0–8 turve ja humus, 8–13 hiilensekainen harmaa huuhtoutumiskerros, 13–34 ruskea sekoittunut hiekka (kulttuurikerros), 34–38 tumma vanhemman turvekerroksen jäännös, 38–59 sekoittunut kellertävänharmaa hiekka (kulttuurikerros), 59–82 puhdas harmaa hiekka.

Koeruutu 7

Sijainti 504/334

Korkeus 82,87

Ruutu sijaitsi oletetun asumuspainanteen itäpuolella, tasanteen päällä, noin viisi metriä tasanteen reunasta etelään.

Maaperä oli hyvin kivistä. Rakenteita tai kulttuurikerrosta ei havaittu. Pohjaan tehdyssä varmistuspistossa todettiin puhtaan karkean hiekan jatkuvan ainakin 85 cm:n syvyyteen.

Kerrokset itäleikkauksesta (cm): 0–7 turve ja humus, 7–11 harmaa huuhtoutumiskerros (hiekkaa), 11–24 punaruskea (rautapitoinen) kivinen hiekka, 24–42 puhdas karkea kellertävä hiekka.

Koeruutu 8

Sijainti 577/241

Korkeus 80,71

Ruutu sijaitsi harjanteen korkeimman kohdan ja tien välissä olevalla pienellä tasanteella, tien lounaispuolella. Ruutu oli varsin vähäkivinen.

Rakenteita tai kulttuurikerrosta ei havaittu. Pohjaan tehdystä varmistuskuopasta todettiin puhtaan hiekan jatkuvan ainakin 72 cm:n syvyyteen. Kerrokset eteläleikkauksesta (cm): 0–6 turve ja humus, 6–13 harmaa huuhtoutumiskerros (hiekkaa), 13–36 puhdas kirjava hiekka.

Koeruutu 9

Sijainti 562/266

Korkeus 80,75

Ruutu sijaitsi pohjoiseen loivasti viettävässä rinteessä, vallimaisen rantamuodostelman yläpuolella ja harjun laen alapuolella, tien koillispuolella.

Rakenteita tai kulttuurikerrosta ei havaittu. Ruudun pohjaan tehtiin lapiolla varmistuskuoppa, jossa todettiin puhtaan karkean hiekan jatkuvan ainakin 74 cm:n syvyyteen.

Kerrokset eteläleikkauksesta (cm): 0–4 turve ja humus, 4–14 harmaa huuhtoutumiskerros (hiekaa), 14–36 puhdas kellertävä karkea hiekka.

4. Yhteenveto kaivauksen tuloksista

Kaivauksissa todettiin, että Hiekkaniemen asuinpaikka ulottuu koko sille noin 120 metrin pituiselle alueelle, jolle koeruutuja kaivettiin (ks. liite 1, yleiskartta). Kulttuurikerros ja löydöt keskittyivät ylimpänä harjanteella oleviin koeruutuihin, erityisesti tasolle 81,5–82,5 m mpy. Keramiikkaa tuli esille ruuduista 1, 4, 5 ja 6, mutta ainakin vähäisiä määriä löytöjä tuli esille kaikilta kaivausalueilta.

Löytöjen levinnän perusteella paikalla näyttäisi olevan kaksi toisistaan erillistä runsaslöytöistä aluetta: toinen niemen tyvellä koeruutujen 1 ja 6 luona sekä toinen siitä noin 50 metriä luoteeseen, ruutujen 4 ja 5 kohdalla. Kaikki varmat kampakeramiikan löydöt osuivat ensin mainitulle alueelle, jälkimmäiseltä tuli esille pelkkää asbestikeramiikkaa. Näiden välillä, koeruudun 3 tienoilla, asuinpaikka-aineistoa esiintyi selvästi vähemmän.

Vuonna 2010 havaittuun painanteeseen kaivettu koeruutu (6) oli huomattavan runsaslöytöinen. Tällä perusteella on pidettävä erittäin todennäköisenä, että kyseessä on asumuspainanne, vaikka siihen viittaavia selkeitä rakenteita ei tavattukaan. Ainakin sen koillisosa on tuhoutunut Hiekkaniemen kärkeen johtavaa tieuraa tehtäessä. Kaivausten aikaan sen säilyneen osan laajuudeksi mitattiin noin 9 x 5 metriä. Alkuperäistä kokoa ei voi luotettavasti arvioida. Silmämääräisesti erotettavissa ollut suunta (itä–länsi) on kohtuullisella todennäköisyydellä ja tarkkuudella ollut myös painanteen alkuperäinen suunta.

Kaivauksen keramiikkalöydöissä on runsaimmin edustettuna tyypillinen kampakeramiikka. Aineiston asbestisekoitteisessa keramiikassa on mahdollisesti kahta eri tyyppiä. Koeruudun 1 painantein koristeltu astianpala (39115:7) saattaa olla varhaista asbestikeramiikkaa. Koristeeton asbestikeramiikka voi olla esimerkiksi Pöljän tai Kierikin keramiikkaa.

Yksi koeruudusta 6 löytynyt heikoin kampaleimoin koristeltu keramiikanpala (39115:33) poikkeaa muista keramiikkalöydöistä. Se on tarkemmin tunnistamatonta, mutta saattaa yleisilmeen perusteella olla myös varhaismetallikautista. Ruudun ylivoimaisesti yleisin saviastiatyyppi oli kuitenkin tyypillinen kampakeramiikka.

Samasta ruudusta löytyi myös (kuparinen?) metalliesine (39115:40). Se on seuralöytö, eikä sen ajoituksesta ole varmuutta. Löytökontekstin perusteella se voi hyvin liittyä kampakeraamiseen aikaan, mutta varhaismetallikautistakaan ajoitusta ei voida sulkea pois. Tätä nuorempaan ihmistoimintaan viittaavia havaintoja ei ruudusta esille tullut.

Koeruudussa 2 havaitun ilmeisen tulvahiekkakerroksen perusteella on tulvakerrosten peittämien tai rikkomien kulttuurikerrosten mahdollisuus syytä ottaa huomioon kohteen mahdollisissa tulevissa kaivaustutkimuksissa. Hiekkaniemi on otollinen tutkimuskohde ajatellen esimerkiksi arkeologisten ja geologisten ilmiöiden vertailevaa tutkimusta Saimaan vesistöalueella.

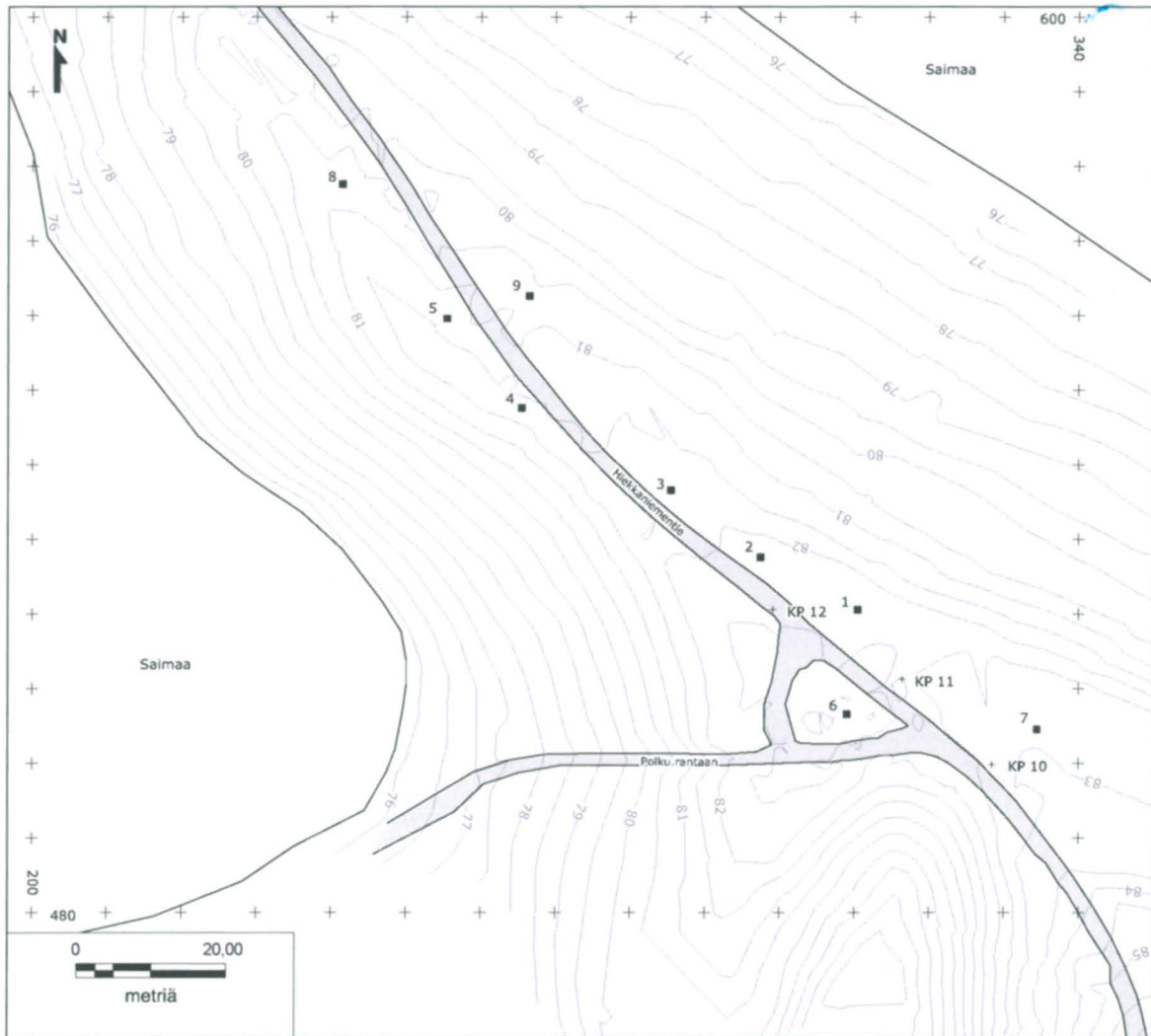
Turussa 23.4.2012

Ville Laakso
FL, arkeologi

LIITE 1

Yleiskartta 1:1000

Koeruudut on merkitty mustin neliöin ja ruudun numeroin, tieurat on kuvattu harmaalla rasterilla. KP 10–12: kaivauksella käytetyt maakiviin merkityt pysyvät kiintopisteet (risti). Korkeuksien käytäväväli 0,5 m.

Kenttämittaus ja puhtaaksi piirto Mikko Helminen.

LIITE 2**Kaivauksilla otetut näytteet**

Hiilinäyte 1/2011. $x=527,33$; $y=297,56$. Otettiin koeruudussa 2 noin 30 cm:n syvyydellä todetusta hiiltyneestä puujäännöksestä, sen säilyneestä ulkoreunasta, noin 5 cm:n päästä oletetusta puun ytimestä.

Hiilinäyte 2/2011. $x=527,47$; $y=297,56$. Otettiin koeruudussa 2 noin 40 cm:n syvyydessä olleesta hiiltyneestä puujäännöksestä.

LIITE 3

Kaivauksilla kuvatut diapositiivit (päänumero TYA 366). Kuvaajat Ville Laakso (VL) ja Mikko Helminen (MH).

Alanro	Aihe	Suunta	Kuvaaja	Aika
1	Asumuspainanteen säilynyt osa. Vuonna 2010 tehty koepisto on lapion kohdalla.	Luoteesta.	VL	10.8.2011
2	Koeruutu 2:n anomaliat n. 22 cm:n syvyydessä.	Lännestä.	VL	10.8.2011
3	Koeruutu 6 10 cm:n syvyydessä.	Pohjoisesta.	VL	10.8.2011
4	Koeruutu 6 20 cm:n syvyydessä.	Pohjoisesta.	VL	11.8.2011
5	Koeruutu 6 25 cm:n syvyydessä.	Pohjoisesta.	VL	11.8.2011
6	Koeruutu 1:n eteläinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Pohjoisesta.	VL	11.8.2011
7	Koeruutu 6 30 cm:n syvyydessä.	Pohjoisesta.	VL	11.8.2011
8	Koeruutu 4:n pohjoinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Etelästä.	VL	11.8.2011
9	Koeruutu 2:n puujäännös n. 30 cm:n syvyydellä.	Lännestä.	VL	11.8.2011
10	Koeruutu 6 n. 40 cm:n syvyydellä.	Pohjoisesta.	VL	12.8.2011
11	Työkuva: Brian Palmer kaivaa; taustalla takymetrimittausta.		VL	12.8.2011
12	Työkuva: Jaakko Korhonen valmistautuu seuloamaan.		VL	12.8.2011
13	Työkuva: Sami Kiuru mittaa takymetrillä.		VL	12.8.2011
14	Työkuva: Jasmine Vieri kaivaa.		VL	12.8.2011
15	Koeruutu 3:n itäinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Lännestä.	VL	12.8.2011
16	Koeruutu 7:n itäinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Lännestä.	VL	12.8.2011
17	Koeruutu 5:n eteläinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Pohjoisesta.	VL	13.8.2011
18	Koeruutu 9:n eteläinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Pohjoisesta.	VL	13.8.2011
19	Koeruutu 2:n puujäännös n. 40 cm:n syvyydellä; muu ruutu n. 45 cm:n syvyydellä.	Lännestä.	VL	13.8.2011
20	Koeruutu 8:n eteläinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Pohjoisesta.	VL	13.8.2011
21	Koeruutu 6:n eteläinen leikkaus (pohjaan kaivettuna). Vasemmalla alhaalla näkyvä tummempi harmaa alue johtuu kosteudesta.	Pohjoisesta.	VL	13.8.2011
22	Koeruutu 6:n läntinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Idästä.	VL	13.8.2011
23	Koeruutu 6:n pohjoinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Etelästä.	VL	13.8.2011
24	Koeruutu 6:n itäinen leikkaus (pohjaan kaivettuna). Oikealla alhaalla näkyvä tummempi harmaa alue johtuu kosteudesta.	Lännestä.	VL	13.8.2011
25	Koeruutu 2:n eteläinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Pohjoisesta.	VL	13.8.2011
26	Yleiskuva asumuspainanteen säilyneestä osasta.	Lännestä.	MH	13.8.2011

LIITE 4

Kaivauksilla kuvatut mustavalkonegatiivit. Kuvaajat Ville Laakso (VL) ja Mikko Helminen (MH).

Nro	Aihe	Suunta	Kuvaaja	Aika
25640	Asumuspainanteen säilynyt osa. Vuonna 2010 tehty koepisto on lapion kohdalla.	Luoteesta.	VL	10.8.2011
25641	Koeruutu 2:n anomaliat n. 22 cm:n syvyydessä.	Lännestä.	VL	10.8.2011
25642	Koeruutu 6 10 cm:n syvyydessä.	Pohjoisesta.	VL	10.8.2011
25643	Koeruutu 6 20 cm:n syvyydessä.	Pohjoisesta.	VL	11.8.2011
25644	Koeruutu 6 25 cm:n syvyydessä.	Pohjoisesta.	VL	11.8.2011
25645	Koeruutu 1:n eteläinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Pohjoisesta.	VL	11.8.2011
25646	Koeruutu 6 30 cm:n syvyydessä.	Pohjoisesta.	VL	11.8.2011
25647	Koeruutu 4:n pohjoinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Etelästä.	VL	11.8.2011
25648	Koeruutu 2:n puujäännös n. 30 cm:n syvyydellä.	Lännestä.	VL	11.8.2011
25649	Koeruutu 6 n. 40 cm:n syvyydellä.	Pohjoisesta.	VL	12.8.2011
25650	Työkuva: Brian Palmer seuloo.		VL	12.8.2011
25651	Työkuva: Sami Kiuru mittaa takymetrillä.		VL	12.8.2011
25652	Työkuva: Jasmine Vieri kaivaa.		VL	12.8.2011
25653	Koeruutu 3:n itäinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Lännestä.	VL	12.8.2011
25654	Koeruutu 7:n itäinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Lännestä.	VL	12.8.2011
25655	Koeruutu 5:n eteläinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Pohjoisesta.	VL	13.8.2011
25656	Koeruutu 9:n eteläinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Pohjoisesta.	VL	13.8.2011
25657	Koeruutu 2:n puujäännös n. 40 cm:n syvyydellä; muu ruutu n. 45 cm:n syvyydellä.	Lännestä.	VL	13.8.2011
25658	Koeruutu 8:n eteläinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Pohjoisesta.	VL	13.8.2011
25659	Koeruutu 6:n eteläinen leikkaus (pohjaan kaivettuna). Vasemmalla alhaalla näkyvä tummempi harmaa alue johtuu kosteudesta.	Pohjoisesta.	VL	13.8.2011
25660	Koeruutu 6:n läntinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Idästä.	VL	13.8.2011
25661	Koeruutu 6:n pohjoinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Etelästä.	VL	13.8.2011
25662	Koeruutu 6:n itäinen leikkaus (pohjaan kaivettuna). Oikealla alhaalla näkyvä tummempi harmaa alue johtuu kosteudesta.	Lännestä.	VL	13.8.2011
25663	Koeruutu 2:n eteläinen leikkaus (pohjaan kaivettuna).	Pohjoisesta.	VL	13.8.2011
25664	Yleiskuva asumuspainanteen säilyneestä osasta.	Lännestä.	MH	13.8.2011